

УДК 37.015.312:373.2

DOI:<https://doi.org/10.54662/veresen.3.2022.07>**Наталія Клименюк,**

ORCID iD 0000-0001-8442-8466

*кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри педагогіки, психології  
та менеджменту освіти**Миколаївський обласний інститут  
післядипломної педагогічної освіти**вул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна  
nataliia.klymeniuk@toipro.mk.ua***Світлана Медведєва,**

ORCID iD 0000-0003-0619-1971

*завідувач**Миколаївський дошкільний**навчальний заклад № 83 («Казка»)**пр. Богоявленський, 8-А, 54034, м. Миколаїв, Україна  
kazka0302@gmail.com***Лариса Малікова,**

ORCID iD 0000-0002-5522-4963

*практичний психолог**Миколаївський дошкільний**навчальний заклад №83 («Казка»)**пр. Богоявленський, 8-А, 54034, м. Миколаїв, Україна  
clariss553@gmail.com*

## РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КВЕСТУ

*Стаття присвячена проблемі розвитку креативності в дітей дошкільного віку. Схарактеризовано сучасні підходи зарубіжних та українських дослідників до змісту поняття «креативність». Акцентовано на різниці між термінами «креативність» і «творчість». Проаналізовано питання, чому поняття «креативність» і «творчість» не є тотожними й синонімічними. Окреслено психолого-педагогічні особливості розвитку особистості дитини й доведено, що дошкільний вік є найкращим віковим періодом для формування креативності. Запропоновано використання квестів як ефективного засобу формування й розвитку креативності в дошкільнят. Здійснено аналіз різноманітних підходів до визначення та використання квестів. Зазначено типи та види квестів. Окреслено шляхи організації ефективного освітнього середовища за допомогою квестів. Доведено, що важливою передумовою розвитку креативності в дошкільників є розвиток та підвищення рівня креативності у педагогічних працівників. Із цією метою наведено приклади креативних квестів, які пройшли апробацію та які використовують у роботі заклади дошкільної освіти.*

**Ключові слова:** дошкільний вік; квест; креативний розвиток; креативність; творчість.

© Клименюк Н. В., Медведєва С. В., Малікова Л. А., 2022

**Вступ.** Нині в українській освіті на етапі переходу до нових освітніх стандартів, пов'язаних із реалізацією компетентнісного підходу в освітньому процесі, ді-

яльність педагогів дедалі спрямовується на поглиблення пізнавального інтересу вихованців, залучення їх до самостійної активної, творчої діяльності. Поступово зростають вимоги до формування в особистості таких якостей, як: творче ставлення до дійсності, уміння приймати нестандартні рішення в різних ситуаціях, відкритість до здобуття нового досвіду тощо. Ці вимоги пов'язані насамперед із радикальним оновленням технологій виробництва, тому особливого значення на сучасному етапі набувають уміння самостійно й творчо мислити, продукуючи креативні ідеї, що й зумовлює спрямування сучасної системи освіти до пошуку ефективних методів розвитку креативних здібностей у вихованців.

Дійсно, життя людини в епоху інформаційних технологій є доволі різноманітним і складним, що потребує швидкої реакції та орієнтування, творчого підходу до виконання різноманітних завдань та адаптації до умов, які постійно змінюються. Саме тому останнім часом думки педагогів і психологів усе більше сходяться до того, що креативність є базовою якістю особистості, оскільки вона є основою гнучкості мислення. Розвиток креативності в дітей – важливе завдання освітнього процесу. Креативність як одну з фундаментальних якостей особистості визначають як Базовий компонент дошкільної освіти, так і Концепція «Нова українська школа», саме тому формування креативності варто починати вже в дошкільному віці.

Нині зросло зацікавлення педагогів і психологів темою розвитку креативного потенціалу своїх вихованців, що безсумнівно не могло не позначитися на активізації психолого-педагогічних пошуків у практиці дошкільного виховання, проте наявні певні суперечності потребують більшої вивченості та конкретизації. По-перше, термін «креативність» неодноразово використовували як синонім терміна «творчість» і здебільшого в джерелах ці два поняття є тотожними. По-друге, чимало дослідників пов'язують зростання креативності із розвитком інтелектуальних здібностей і ставлять ці якості майже на одну сходин-

ку. По-третє, невизначеними залишаються і методи формування та розвитку креативності, наприклад, чи можна вважати зростанням креативності піднесення творчої сфери? Це вкотре доводить потребу досліджень у зазначеній галузі, адже система роботи в цьому напрямі в Україні тільки почала формуватися.

**Мета статті** полягає в аналізі умов формування креативності. Відповідно до мети поставлено такі **завдання**: здійснити теоретичний аналіз поняття «креативність», акцентуючи на відмінності семантики термінів «креативність» і «творчість»; дослідити зміст методу квестів як засобу формування креативності в дошкільнят; висвітлити практичний досвід використання квестів, упроваджених у роботу закладів дошкільної освіти Миколаївщини.

**Аналіз основних досліджень та публікацій.** Аналізуючи дослідження, присвячені питанням креативності, не можемо не зазначити, що й досі немає однозначних відповідей на низку запитань, пов'язаних із цією якістю. Креативність як сукупність особливостей психіки розуміли зарубіжні вчені Е. Еріксон та Е. Фромм. Що креативність допомагає людині здійснювати продуктивну діяльність, стверджували К. Роджерс і Д. Треффінгер. У дослідженнях П. Торренса виявлена висока позитивна кореляція рівня IQ та рівня креативності, йому також належить розроблення теорії інтелектуального порогу. У наукових розвідках про два види мислення – конвергентне та дивергентне – Д. Гілфорд протиставляє інтелект і креативність. Конвергентне мислення спрямоване на пошук способів аналізування та розв'язування різних задач для обрання єдиного правильного рішення. Дивергентне ж мислення вирізняється швидкістю, оригінальністю та гнучкістю, воно спрямоване на вміння виділити задачу, вийти за типові рамки погляду на неї та віднайти безліч різноманітних варіантів її розв'язання. Саме дивергентне мислення лежить в основі креативності (Павленко В. В., 2016).

Різні проблеми креативності як у вихованців, так і у вчителів відображе-

ні в публікаціях вітчизняних педагогів і психологів: С. О. Сисоева, О. В. Ребрій, С. Г. Цюрукало досліджують загальні питання змісту поняття «креативність»; А. А. Беженар, Л. Дерев'яна, І. М. Періг висвітлюють питання розвитку креативності в дітей різного віку; у дослідженнях О. Хамм, Г. А. Янківської, В. В. Павленко, окрім шляхів розвитку креативності в дітей, розглянуто умови розвитку цієї якості у педагогів.

Загальним питанням формування креативності в дітей дошкільного віку присвячені роботи українських дослідників: М. Замелюк, Д. Керечанин, В. В. Маршицької. Аспекти шляхів та засобів розвитку креативності в дошкільнят розглядають Г. В. Орлова, А. В. Пасічніченко, О. С. Чепур та ін.

Незважаючи на певний рівень зацікавленості зазначеною проблемою, вона є актуальною, оскільки здебільшого дослідження присвячені розвитку креативності школярів, студентів та дорослих. Значно менше приділено уваги педагогів та психологів формуванню креативності в дошкільнят.

**Виклад основного матеріалу.** Слово «креатив» в українську мову потрапило з латинської (лат. creatio – створення) та англійської (англ. creation – створення, творення, творіння, відтворення). В англійськомовних джерелах цим словом позначають усе, що стосується створення чогось нового а також сам процес, суб'єкт цього процесу та обставини, у яких цей процес здійснюється (Бондаренко Н. В., 2019, с. 94). Це означає, що, виявляти креативність – значить діяти інноваційно та оригінально.

Як зазначено вище, для тлумачення терміна «креативність» застосовують різні підходи. Уважають, що одне з перших уживань цього поняття належить психологу Д. Сімпсону в 1922 році, яке він визначав як «здатність людини відмовитись від стереотипних способів мислення, руйнування загальноприйнятого, звичайного порядку ідей у процесі мислення» (Павленко В. В., 2016). Такий підхід є найбільш популяр-

ним нині і його здебільшого дотримуються дослідники.

Найточніше визначення поняття креативності дав американський професор Стенфордського університету Д. Као, схарактеризувавши його як «цілісний процес генерації ідей, їхнього розвитку та перетворення на цінності» (Павленко В. В., с. 120). Вочевидь цей процес поєднаний із новаторством.

У вітчизняних довідкових джерелах креативність подають як «творчість, здатність до створення нового, оригінального» та «креативні здібності», що тлумачать як «особистісні якості, які дозволяють людині по-новому поглянути на відомі предмети, явища, побачити в них нові закономірності, зв'язки, відтворити нове бачення, придумати дещо нове, раніше невідоме» (Букач М. М., Клименюк Н. В., Горлачук В. В., 2015, с. 158).

Автори сучасного психолого-педагогічного словника (Шапран О. І., Домбровська Я. М., 2016, с. 209) наводять дані психологічних досліджень, які полягають у висновках-узагальненнях щодо креативності:

- здатність породжувати незвичайні ідеї поза традиційними схемами мислення, адаптивно реагувати на потребу в нових підходах та продуктах, усвідомлюючи інновації, що приходять у життя, швидко вирішувати проблемні ситуації;
- здатність створювати творчі продукти з певними елементами інновацій залежно від сили внутрішньої мотивації особистості творця;
- здатність створювати незвичайні ідеї, відхиляючись від традиційних схем мислення, швидко вирішуючи проблемні ситуації.

Як бачимо, автори цього джерела визначають креативність під кутом зору творчої продуктивності, тих особливостей творчого процесу, які є адекватними завданням на момент створення.

Під призмою творчості трактують поняття «креатологія» автори психологіч-

них довідкових джерел (Синявський В. В., Сергєєнкова О. П., с. 149). Підсумовуючи, констатуємо, що цей науковий напрям вивчає питання теорії творчості, методології творчої діяльності, розвитку інтелектуальних здібностей, формування творчої особистості.

Доволі часто поняття «творчість» використовують як синонімічне поняттю «креативність». Цю тенденцію простежуємо в дослідженнях психологів: Д. Б. Богоявленської, О. В. Запорожець, Г. С. Костюк, Я. А. Пономарьова, В. А. Роменець та ін., які характеризують креативність як наявність творчого потенціалу, імпровізаційність, творчу активність, ініціативність, творчу спрямованість тощо (Маршицька В. В., 2015).

Із пошуками методології виховання творчої особистості пов'язане й виникнення креативної педагогіки, метою діяльності якої спочатку (середина ХХ століття) було перетворення будь-якого предмета у творчий навчальний процес, призначення якого виховувати творчих учнів, які люблять і вміють самонавчатися, а сам напрям характеризували як «науку і мистецтво творчого навчання», яка вивчає і досліджує шляхи формування та розвитку творчості та творчої особистості (Шитель А., 2021). Згодом підхід до змісту креативної педагогіки дещо видозмінюють, і нині практики й теоретики педагогіки та психології роблять акцент на визначенні, що характеризується відмовою від стереотипних способів мислення, та вмінні створювати такий продукт діяльності, який відрізняється від аналогічних новизною підходу й інноваційним рішенням. Саме таке узагальнення поняття «креативність» відображено в сучасних вітчизняних довідкових джерелах.

У Новітньому тлумачному словнику української мови креативність визначається як «здатність до генерування нових оригінальних ідей та їх втілення» (Великий тлумачний словник 2013–2018), а відомий вислів номінанта на Нобелівську премію в галузі економіки, основоположника всесвітньо відомого майстер-класу «Курс креативного мислення в менеджменті» та ав-

тора легендарних технік «Шість капелюхів мислення», «Латеральне мислення» Едварда де Боно звучить так: «Креативність – це не природний талант, а радше навик, якому можна навчитись» (Федорак Я., 2022). Тобто креативність не є вродженим талантом, а якістю, яку можна розвивати протягом усього життя.

Як зазначає О. Білер, «основою творчого процесу є натхнення та здібності автора, без натхнення творчості немає, а творчі люди зазвичай залежні від настрою та власних емоцій. Основою креативності є прагматизм, тобто доцільність та корисність вихідного продукту» (Білер О. С., 2020, с. 11). Погоджуємось із цією думкою та доходимо висновку, що в науково-педагогічних джерелах поняття «креативність» і «творчість» уживають як синоніми, наголошуючи на тому, що незважаючи на їхню близькість, ці поняття мають певні відмінності, а різноманітність трактувань щодо креативності породжує варіативність підходів до визначення її структури, яка в різноманітних дослідженнях набуває різних змістових детермінант.

Проаналізувавши психолого-педагогічні дослідження щодо особливостей дошкільного віку, зазначимо, що саме на цей період розвитку дитини припадає найбільш активне накопичення знань та практичного досвіду, необхідного для творчої діяльності. Протягом цього вікового періоду інтенсивно розвиваються всі пізнавальні психічні процеси: підвищується допитливість, спостережливість, прагнення пізнавати нове та бажання брати участь у різноманітних видах діяльності. Саме тому, на думку А. В. Пасічніченко, дошкільний вік є найбільш чутливим періодом формування креативності (Пасічніченко А. В., 2021).

Постає питання щодо умов формування та розвитку креативності в дошкільнят. Як свідчать наукові дослідження (В. В. Маршицька, Г. В. Орлова та ін.) та практичні спостереження (А. В. Пасічніченко, О. С. Чепур та ін.), найкраще створити для дитини спонукальне до творчої діяльності середовище, зокрема треба наповнити довкілля дитини різноманітними

предметами та матеріалами, що спонукати-муть активізацію пошукової творчої діяльності та активізацію пізнавального інтересу.

Цьому можуть слугувати різні методи та засоби розвитку. Звісно, провідною діяльністю дитини дошкільного віку залишається гра, у контексті ігрового підходу погоджуємось із думкою О. О. Сокурєнко: «з огляду на світоглядний смисл категорії гри, ми визначаємо проблему організації ігрової діяльності в структурі виховного процесу з дошкільниками як одну з актуальних та значущих, оскільки метою формування особистості є соціальна адаптація дитини, гармонізація відносин із навколишнім світом (природним і соціальним оточенням), що відображається саме в ігровій діяльності (Сокурєнко О. О., 2015, с. 22). У контексті розвитку й використання новітніх технологій особливе місце серед них нині посідають квести, які здатні стати засобом максимального наближення особистості дитини до реального життя та залучення її до виконання різноманітних завдань у багатогранному навколишньому середовищі. Квести є такими універсальними іграми, що можна адаптувати до будь-якої теми, ситуації і використати для дітей будь-якої вікової категорії.

Якнайкраще властивості квестів визначила педагог-практик Т. В. Дніпровська: «Дозвольте дітям стати чарівниками, інопланетянами, таємними агентами та дослідниками із майбутнього. Дайте їм нагоду шукати артефакти, розгадувати шрифти, збирати підказки та змінювати світ» (Дніпровська Т. В., 2022, с. 4). Можемо додати, що квест – це не просто гра, а спосіб вивчити нове, поглибити, закріпити та застосувати свої знання та вміння, а ще – навчитися рішуче і зважено діяти в непередбачуваних ситуаціях, працювати в команді, розподіляючи при цьому ресурси, обов'язки та повноваження.

Квест (від англійського *quest*) – «пошук, розшукувати, шукати». На сучасному етапі поняття вживається в значенні «пригодницька гра», що потребує від учасників розв'язання певних задач у процесі руху

за маршрутом чи сюжетом. Спочатку слово «квест» використовувалось у назвах комп'ютерних ігор, розроблених компанією Sierra On-Line. У 1995 році першу модель вебквесту представив викладач Берні Додж як метод найбільш удалий використання інтернету на уроках (Танабаш А. О., 2020).

У психолого-педагогічних науках поняття «квест» визначається як технологія, метод, форма організації дослідницької діяльності, для виконання якої вихованці здійснюють пошук інформації: систематизують, аналізують, досліджують та виконують конкретні завдання (Танабаш А. О., 2020). Вітчизняні дослідники нині вивчають особливості створення та використання квестів в освітньому процесі різних вікових категорій дітей, зокрема М. Гриневич, І. М. Дичківська, О. Ільченко – особливості створення та використання квестів), О. Д. Мішагіна, І. М. Сокол, М. П. Щербань – вплив квестів на розвиток креативності та інших якостей. Дослідження, присвячені розвитку дітей дошкільного віку засобами квест-технологій, здійснюють у співпраці вихователі-методисти дошкільних закладів освіти Миколаївщини та науковці Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, серед яких: О. П. Давлічена, Л. М. Деньговська, О. В. Дмитрук та ін. (упровадження квестів в освітній процес закладу дошкільної освіти), Г. С. Міленіна, Л. М. Олійник, О. О. Сокурєнко та ін. (розроблення квестових ігор для впровадження в закладах дошкільної освіти) (Давлічена О. П., Деньговська Л. М., Дмитрук О. В., 2019).

Не обходять увагою педагоги і вплив квестів на розвиток креативності. Так, М. П. Щербань зазначає, що в роботах із дослідження розвитку креативних здібностей вказується на такі важливі властивості творчої особистості, як: кмітливість, швидкість, спостережливість, увага, гнучкість, оригінальність думки, здатність до виявлення і постановки проблем, здатність до генерування великої кількості ідей (Танабаш А. О., 2020). Квести стимулюють саме

ці якості, тому будь-які дидактичні і методичні розробки квестів із різних навчально-виховних напрямів освітнього процесу є актуальними для розвитку креативної особистості, проте, незважаючи на популярність використання ігрових технологій в освітньому процесі, квест нині залишається не досить уживаною і методично недостатньо розробленою освітньою технологією.

На сучасному етапі є безліч підходів до визначення класифікацій, форм, алгоритмів, структур, етапів підготовки та про-

ведення квестів. Ці підходи відображені у працях Б. Доджа, М. Гриневич, Т. В. Дніпровської та ін.

Скористаємося практичними розробками, що пройшли впровадження в роботу закладів дошкільної освіти Миколаївщини (Давлічена О. П., Деньговська Л. М., Дмитрук О. В., 2019). У Таблиці 1. «Уплив квестів на формування життєвих навичок» представлено один із підходів до типології квестів, їхнього впливу на формування, розвиток та активізацію різноманітних навичок у вихованців та педагогів, а також

Таблиця 1

**«Уплив квестів на формування життєвих навичок»**

№ з/п	Тип квесту	Зміст навичок, які формують, розвивають, активізують	Квестові вправи
1.	<b>Методичний квест</b>	Націлення педагогів на сучасні регіональні потреби ринку праці; формування в дітей необхідних для залучення до праці дорослих якостей	<b>Вправа</b> «Склади інструмент до професій». Мета: формування працелюбності, креативності, здатності ефективно працювати в команді
2.	<b>Інтелектуальний квест</b>	Активізація логічного мислення педагогів, творчої уяви, навичок співпраці у групі	<b>Вправа</b> для педагогів «Дзвіночки настрою». Мета: активізація логічного та образного мислення, навичок співпраці у групі. <b>Вправа.</b> Ментальна карта «Казка живе в душі». Мета: активізація креативних здібностей, професійної компетентності, побудова асоціативного зв'язку між власним дитинством та дитинством сучасних дітей
3.	<b>Красознавчий квест</b>	Формування логічного мислення дітей, розвиток творчих здібностей, відповідальності, удосконалення навичок спілкування в команді, виховання почуття любові до свого міста, захоплення його красою, бажання берегти та примножувати його красу	<b>Вправа</b> «Міст через річку» (6–7 років). Мета: формування логічного та образного мислення дітей, творчої уяви, зорової пам'яті; спілкування в команді; виховання почуття любові до рідного міста

4.	<b>Казковий квест</b>	Формування логічного мислення дітей, пізнавальних здібностей (уміння здійснювати серіацію та класифікацію за певною ознакою), розвиток цілеспрямованості, креативності	<b>Гра-медитація</b> «Ми приїхали до моря» (4–5 років). Мета: розвиток дрібної моторики; формування логічного мислення, уваги; творчої уяви, навичок лічби; навичок роботи в команді
----	-----------------------	--	--

*Джерело: склали О. П. Давлічена, Л. М. Деньговська, О. В. Дмитрук*

Важливою передумовою розвитку креативності в дітей є формування у педагога власної креативності. Слушною думкою є зауваження В. В. Павленко про те, що успішному розвитку креативності дітей сприятиме сучасний педагог, який сам повинен бути креативною особистістю, який має прагнути долати в собі шаблони та формальності у педагогічній діяльності. Зрештою всі вихованці для педагога мають бути потенційними креативами, а завданням педагога є прагнути формувати та розвивати творчі вміння дітей.

Нині є чимало досліджень, у яких уза-

гальнено характеристики креативної особистості педагога, оскільки креативність є обов’язковою якістю кожного представника педагогічної діяльності (Павленко В. В., 2015, с. 145–150).

Як приклад представляємо практичний досвід дошкільного навчального закладу № 83 «Казка» міста Миколаєва Миколаївської області, пов’язаний із розвитком креативності у педагогічних працівників, – креативний квест «У пошуках шедевра» (структуру та зміст квесту подано в таблиці 2), автори розробки: Світлана Медведєва, Лариса Малікова.

Таблиця 2.

**Креативний квест «У пошуках шедевра»**

Назва квесту: «У пошуках шедевра»					
За типом	За тривалістю	За структурою сюжету	Місце проведення	За типом завдань, що виконують учасники	Тривалість
змагальний	короткостроковий	лінійний	приміщення дитячого садку, внутрішній двір, спортивний майданчик	– креативні, – творчі, – розв’язок суперечливих проблем, – самопізнавальні, – аналітичні, – компіляційні загадки	50 хвилин
Мета					
Активізація процесів мислення педагогів, удосконалення творчих навичок, комунікативних навичок, емпатії, навичок командної взаємодії; профілактика емоційного вигорання, активізація позитивних емоційних проявів, стабілізація емоційного стану, створення позитивного психологічного мікроклімату в колективі					

<b>Механіка гри</b>
<p>Гравці об'єднуються в чотири команди відповідно до кольору, який витягнули з чарівного новорічного мішечка, й обирають капітанів, які відповідатимуть за організованість команди. Кожна команда рухається за власним маршрутом, що пояснюється у відповідному до кольору команди конверті. Перші конверти приховані в головній новорічній ялинці саду, потрібно їх знайти та за підказкою з'явитись у відповідний пункт експедиції, де на команду чекає координатор із першим завданням. Кожна команда має відвідати п'ять локацій. Якщо завдання буде виконано правильно в кожній локації, команді надається право (наступний конверт) продовжити рух у пошуках прихованого шедевра. У кожній команді є модератор, який повідомляє про правильність виконання завдання, робить помітку в маршрутному листі, у разі потреби надає пояснення та підказки</p>
<b>Сюжет</b>
<p>У казковій країні Муз злі зимові тролі викрали та роз'єднали на чотири частини шедевр, який створив для мешканців країни сам Новий рік. Музи не можуть стати щасливими, якщо шедевр не прийде до їхніх осель, і жодна їхня новорічна мрія не здійсниться. Злі сили вже святкують перемогу, Новий рік засмучений, але є ще надія загальними зусиллями сил добра врятувати шедевр, повернути усмішку Новому року, здійснити наші мрії. Жителям країни Муз пропонуємо вирушити у подорож у пошуках прихованого шедевра, долучитися до рятувальної місії. Увесь час феї – координатори шляху, добрі подруги Нового року, будуть надавати вам допомогу, полегшувати вашу місію і налаштовувати на те, щоб серед снігових просторів ви не збилися з правильної дороги, не заблукали, не загубилися. Прислухайтесь до їхніх порад і обов'язково переможете</p>
<b>Завдання. Локація 1. «Розвіяти чари злих тролів»</b>
<p>Координатор: Кожна з нас, мешканок країни Муз, шанує першу Музу кожної людини, яка приходить у цей світ. Це наша мама. Саме мама дає життя головному шедевру природи – своїй дитині. Перегляньте фрагмент мультиплікаційного фільму «Мама для мамонтенятка». Маленький відважний мамонтенятко підкаже напрям пошуку чергового конверта із завданням для продовження вашого шляху до прихованого шедевра. Злі тролі щойно атакували, перехопили конверт та сховали його у твердий панцир. Скористайтесь підказкою мамонтенятка та звільніть конверт із наступним завданням із панцира. (Продивляючись фрагмент мультфільму, мешканки країни Муз здогадалися, що тролі сховали конверт у льодовий панцир, тому його потрібно шукати в одному з холодильників. Вони знаходять конверт у замороженому панцирі та за допомогою гарячої води розвіюють чаклунські чари злих тролів, отримують наступне завдання)</p>
<b>Завдання. Локація 2. Шедеври природи</b>
<p>Координатор: Кожний шедевр, який створює природа, неповторний, як алмаз Регента – світовий еталон чистоти та краси в 426 каратів, який був знайдений в Індії в 1698 році. На живій ялинці на подвір'ї садка знайдіть «природні алмази» – парні сніжинки, їх має бути десять. Одна зі сніжинок охороняє від злих тролей конверт із наступним завданням. (Команда вирушає на подвір'я, знаходить на величезній ялинці парні сніжинки, рахує їх, знаходить наступний конверт із завданням)</p>



**Завдання. Локація 3. Видатні художні шедеври**

Координатор: Музи надихають людство на створення художніх шедеврів. Для вас у конверті зібрані ілюстрації видатних творів мистецтва. Шановні Музи, установіть назву та авторство кожного шедевра, послуговуючись власними знаннями або гаджетами, і дайте відповідь на проблемне питання: у якому місті зібрані всі ці твори мистецтва, назвіть точну адресу їхнього місця розташування?

(Команда розглядає ілюстрації творів мистецтва: «Мона Ліза» – Леонардо да Вінчі, «Жінка перед дзеркалом» – Тіціан, скульптура Венери Милоської, «Дама з вуаллю» – невідомий автор, установлюють точну адресу їхнього місця розташування (Франція, Париж, Лувр) та отримує наступний конверт)

**Завдання. Локація 4. Відтворення шедевра**

Координатор: Зараз ви тримаєте в руках три мішечки з шедеврами природи. Не торкаючись шедеврів, орієнтуючись тільки на запахи, установіть, які рослини містять мішечки. Один із запахів підкаже вам велику архітектурну споруду – шедевр, відомий у всьому світі. Візьміть відерця з пшеницею, соняшником, житом. За допомогою дарів природи відтворіть на спортивному майданчику цей архітектурний шедевр так, щоб ним могли скористатися брати наші менші – птахи. Зробіть добру справу – розсійте остаточно чари злих тролів і звільніть дорогу до шедевра, який створив для вас сам Новий рік. (Команда досліджує зміст мішечків, установлює наявність у них ромашки, м'яти, лаванди, водночас розкриває таємницю нещодавнього зникнення лаванди з кабінету психолога). Команда встановлює, що лаванда є символом Прованса – пряма асоціація з Францією та її головною архітектурною спорудою – Ейфелевою вежею. Експедиція вирушає до спортивного майданчика, за допомогою змісту відерець відтворює архітектурну споруду, створюючи шедевр для крилатих друзів. Добра справа остаточно знищує чари злих тролів та відкриває шлях до головного шедевра, який приготував для команди Новий рік. Команда отримує конверт з фінальним завданням

**Завдання. Локація 5. Відчинені двері**

Координатор: Злі тролі переборені за допомогою вашої кмітливості, досвіду, креативності, згуртованості. Шлях до шедевра, створеного Новим роком, вільний. Знайдіть його за єдиними дверима у будівлі садочку, які ніколи не зачиняються. З'єднайте свій пазл із пазлами інших команд та створіть шедевр, який приготував для мешканок країни Муз Новий 2022 рік. Команда за допомогою «мозкового штурму» відгадає загадку відчинених дверей, знаходить частину шедевра, який створив Новий рік, та об'єднує свій пазл з іншими пазлами, які знайшли члени дружніх команд. З'єднання пазлів відбувається на спільній локації в музичній залі біля головної ялинки дитячого садку, де і стартував креативний квест «У пошуках шедевра»

**Систематизація досвіду. Рефлексія. Обмін враженнями, думками, емоціями**

*Джерело: склали С. В. Медведєва, Л. А. Малікова*

Отже, одна з важливих умов розвитку креативності в дошкільнят – надання дитині свободи вибору діяльності, а також способів реалізації цієї діяльності із максимальним уникненням регламентації, тобто скасування певних суворих правил, обмежень та порад. Варто завжди пам'ятати, що

в основі креативності лежить процес пошуку, а не здобуття готових знань.

**Висновки.** Узагальнюючи різні погляди на зміст проблеми розвитку креативності, можемо виокремити основні її характеристики. Креативність – це здатність генерувати нові незвичайні ідеї, від-

хиялючись від традиційних схем мислення. Креативність і творчість – поняття близькі, але не тотожні. Основою творчості є натхнення та здібності, основою креативності – нестандартно виконане завдання. Саме тому в контексті розвитку й використання інноваційних виховних технологій особливе місце посідають квести. Квестові ігри здатні стати засобом максимального наближення особистості дитини до реального життя та залучення її до виконання різноманітних завдань у довір'ї (в оточенні). Квести є універсальними іграми та такими, що можливо адаптувати до будь-якої теми, квести є доречними іграми для використання з будь-якими віковими категоріями дітей і дорослих. Найбільш чутливим періодом формування та розвитку креативності є дошкільний вік. Висвітлено впроваджений практичний досвід використання квестів у діяльності закладів

дошкільної освіти Миколаївщини. Аналіз упровадження практичного досвіду використання квестів показав, що квестові ігри найкраще стимулюють у вихованців розвиток кмітливості, уваги, спостережливості, когнітивної гнучкості, що безперечно є позитивним фактором впливу на формування та розвиток креативності.

**Перспективи досліджень.** Подальших досліджень потребує докладне вивчення особливостей креативного розвитку дітей дошкільного віку із застосуванням квестів емпіричним шляхом. Теоретичний аналіз порушеної проблеми свідчить про недостатнє застосування квестів у практиці дошкільних заходів для розвитку креативності через недостатню розробленість квестових ігор, які безперечно є позитивним механізмом створення сучасного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Білер О. С. Розвиток креативності як базової здібності дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Дошкільна та початкова освіта в сучасному педагогічному просторі : монографія / О.С.Білер // за заг. ред.: О. В. Лобової, С. М. Кондратюк. – Суми, 2020. – С. 7–26. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ddxprw>
2. Бондаренко Н. В. Мейнстрім освітнього прогресу в Україні – компетентність ↔ креативність / Н.В.Бондаренко // «Розвиток науки в країнах Європи: нові концепції та сучасні рішення»: доповіді 9-ї міжнародної наукової конференції. 6 вересня 2019 р., Штутгарт, Німеччина. Stuttgart : ORT Publishing, 2019. – С. 91–102 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/716981/>
3. Великий тлумачний словник. Новітній онлайн-словник української мови (2013–2018). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sum.in.ua/f/kreatyvnistj>
4. Давлічена О. П., Деньговська Л. М., Дмитрук О. В. та ін. Квести в закладах дошкільної освіти Миколаївщини: збірник матеріалів обласної творчої групи / Укл. Г. С. Міленіна. – Миколаїв : ОППО, 2019. – 148 с.
5. Дніпровська Т. В. Методичні рекомендації щодо застосування квестів на уроках англійської мови / Т. В. Дніпровська. – Кременчук, 2022 р. – 30 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ddwhx>
6. Маршицька В. В. Теоретичні основи формування креативності у дітей старшого дошкільного віку / В. В. Маршицька, Г. В. Орлова // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – 2015. – Вип. 19(1). – С. 363–372. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd\\_2015\\_19\(1\)\\_\\_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2015_19(1)__36).
7. Павленко В. В. Креативність: сутнісна характеристика поняття / В. В. Павленко // Креативна педагогіка : [наук.-метод. журнал] / академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». – Житомир, 2016. – Вип. 11. – С. 120–131.
8. Павленко В. В. Креативність учителя як чинник розвитку педагогічної твор-

чості / В. В. Павленко // Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти : збірник науково-методичних праць / за заг. ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Наумчук. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 648 с. – С. 145–150.

9. Пасічніченко А. В. Формування креативності у дітей дошкільного віку / А. В. Пасічніченко // Педагогічні науки. Науковий журнал. 2021. – Випуск 78. – С. 17–21. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2021.78.249780>

10. Психологічний словник / Авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова / За ред. Н. А. Побірченко. – С. 149 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O\\_Serhieienkova\\_IL.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf)

11. Словник-довідник із соціальної роботи: Навчальний посібник / Упор. М. М. Букач, Н. В. Клименюк, В. В. Горлачук за ред. М. М. Букача. – Миколаїв : ФОП Швець В. Д., 2015. – С. 158.

12. Сокурєнко О. О. Розвиток обдарованої дитини дошкільного віку засобами ігрової діяльності / О. О. Сокурєнко // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2015. – № 5 – С. 22–24.

13. Сучасний психолого-педагогічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. – Переяслав-Хмельницький (Київська область): Домбровська Я. М., 2016. – С. 209 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ddxju>

14. Танабаш А. О. Методичні рекомендації «квест-гра як сучасна інноваційна форма взаємодії між суб'єктами навчального процесу у позашкільлі» / А. О. Танабаш. – Маріуполь 2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/bolne>

15. Федорак Я. Креативність – не талант, а навичка. Майстер-клас Едварда де Бона «Курс креативного мислення в менеджменті» / Я. Федорак // [Management.com.ua](http://Management.com.ua). – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.management.com.ua/events/bono.html>

16. Шитель А. В. Креативна педагогіка як ефективна методика ХХІ століття для розвитку інноваційної особистості / А. В. Шитель // Всеосвіта. Бібліотека методичних матеріалів. – 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ddxkj>

## CREATIVITY DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN USING THE QUEST

***Klymeniuk Nataliia,***  
*Candidate of Pedagogic Sciences (Ph.D.),*  
*Associate Professor*  
*Department of pedagogy, psychology*  
*and education management*  
*Mykolaiv In-Service Teacher Training Institute*  
*4-a Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine*  
*nataliia.klymeniuk@moippo.mk.ua*

***Medvedieva Svitlana,***  
*Head*  
*Mykolaiv preschool institution № 83*  
*8-A Bogoyavlensky avenue, 54034, Mykolaiv, Ukraine*  
*kazka0302@gmail.com*

**Malikova Larysa,**  
*Practical psychologist*  
 Mykolaiv preschool institution № 83  
 8-A Bogoyavlensky avenue, 54034, Mykolaiv, Ukraine  
 clariss553@gmail.com

*The article is devoted to the problem of creativity development of preschool children. Based on the research analysis of psychological and pedagogical practices, it was concluded that creativity will soon become a basic personality quality. As human life in the information age is extremely diverse, it requires thinking flexibility and non-standard innovative solutions. Modern approaches of foreign and Ukrainian researchers to the «creativity» concept are analyzed. Attention is focused on the difference between the terms «creativity» and «art». It summarizes why the concepts of «creativity» and «art» are not identical and synonymous. The psychological features of the child's personality development are outlined and it is proved that the preschool age is the best age period for creativity development. We propose to use quests as an effective means of developing preschoolers' creativity. The construction principles and the structure of quests are analyzed, the types of quests are indicated in the article. It has been studied that the development of such characteristics of the child's personality as reaction speed, intelligence, observation, flexibility, attention, thoughts originality and the ability to generate ideas should be developed to enhance creativity, and the best means for this are quest games. It has been proven that an important prerequisite for the development of preschoolers' creativity is a proper level of pedagogical staff creativity. To raise a personality free from stereotyped attitudes, a teacher must first of all strive to overcome their own stereotyped thinking and prevent formalities in their own work. For this purpose, examples of creative quests that have passed approval in the work of preschool educational institutions are given.*

**Keywords:** *creative development; creativity; preschool age; quest.*

## REFERENCES

1. Bilier, O. S. (2020). Rozvytok kreatyvnosti yak bazovoi zdibnosti ditei starshoho doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku. Doshkilna ta pochatkova osvita v suchasnomu pedahohichnomu prostori [Development of creativity as a basic ability of children of senior preschool and junior school age. Preschool and primary education in the modern pedagogical space]. (Eds. O. V. Lobova, S. M. Kondratiuk). Sumy: SUMDPU IMENIA S. MAKARENKA, 7–26. Retrieved from: <http://surl.li/ddxpw> (ukr).
2. Bondarenko, N. V. (2019). Meinstrim osvitnoho prohresu v Ukraini – kompetentnist ↔ kreatyvnist / «Rozvytok nauky v krainakh Yevropy: novi kontseptsii ta suchasni rishennia» [The mainstream of educational progress in Ukraine – competence ↔ creativity / «Development of science in European countries: new concepts and modern solutions»], 91–102. Stuttgart: ORT Publishing. Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/716981/> (ukr).
3. Bukach, M. M., Klymeniuk, N. V. & Horlachuk, V. V. (2015). *Slovnnyk-dovidnyk iz sotsialnoi roboty*. [Dictionary-handbook of social work]. (Ed. M. M. Bukach). Mykolaiv: FOP Shvets V. D., 158 (ukr).
4. Davlichena, O. P., Denhovska, L. M., Dmytruk, O. V. & ta in. (2019). *Kvesty v zakladakh doshkilnoi osvity Mykolaivshchyny* [Quests in preschool education institutions of the Mykolaiv region]. (Incl. H. S. Milenina). Mykolaiv: OIPPO, 148 (ukr).
5. Dniprovska, T. V. (2022). *Metodychni rekomendatsii shchodo zastosuvannia kvestiv na urokakh anhliiskoi movy* [Methodical recommendations for the use of quests in English lessons]. Kremenchuk, 30. Retrieved from: <http://surl.li/ddwhx> (ukr).

6. Fedorak, Ya. (2022). Kreatyvnist – talant, a navychka. Maister-klas Edvarda de Bono «Kurs kreatyvnoho myslennia v menedzhmenti» [Creativity is not a talent, but a skill. Edward de Bono's master class «Course of creative thinking in management»]. Management.com.ua. – 2022. Retrieved from: <https://www.management.com.ua/events/bono.html> (ukr).
7. Marshytska, V. V. & Orlova, H. V. (2015). Teoretychni osnovy formuvannia kreatyvnosti u ditei starshoho doshkilnogo viku [Theoretical basis of creativity formation in older preschool children]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 19(1), 3, 63–372. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd\\_2015\\_19\(1\)\\_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2015_19(1)_36) (ukr).
8. Pasichnichenko, A. V. (2021). Formuvannia kreatyvnosti u ditei doshkilnogo viku [Formation of creativity in children of preschool age]. *Pedahohichni nauky*, 78, 17–21. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2021.78.249780> (ukr).
9. Pavlenko, V. V. (2016). Kreatyvnist: sutnisna kharakterystyka poniattia [Creativity: the essential characteristic of the concept]. *Kreatyvna pedahohika: akademiia mizhnarodnoho spivrobitnytstva z kreatyvnoi pedahohiky «Polissia»*. Zhytomyr. Vyp. 11, 120–131 (ukr).
10. Pavlenko, V. V. (2015). Kreatyvnist uchytelia yak chynnyk rozvytku pedahohichnoi tvorchosti [Teacher creativity as a factor in the development of pedagogical creativity]. *Formuvannia dydaktychnoi kompetentnosti pedahohiv doshkilnoi ta pochatkovoї osvity* (Eds). V. Ye. Lytnova, N. Ye. Kolesnyk, T. V. Naumchuk. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 145–150 (ukr).
11. Shapran, O. I. & Dombrovska, Ya. M. (Eds). (2016). Suchasnyi psykholoho-pedahohichni slovnyk [Modern psychological and pedagogical dictionary]. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 209. Retrieved from: <http://surl.li/ddxju> (ukr).
12. Shytel, A. V. (2021). Kreatyvna pedahohika yak efektyvna metodyka XXI stolittia dlia rozvytku innovatsiinoi osobystosti [Creative pedagogy as an effective method of the XXI century for the development of an innovative personality]. *Vseosvita. Biblioteka metodychnykh materialiv*. Retrieved from: <http://surl.li/ddxkj> (ukr).
13. Sokurenko, O. O. (2015). Rozvytok obdarovanoi dytyny doshkilnogo viku zasobamy ihrovoi diialnosti [Development of a gifted child of preschool age by means of game activities]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*, 5, 22–24 (ukr).
14. Syniavskiy, V. V. & Serhieienkova, O. P. (2004). Psykholohichni slovnyk [Psychological dictionary]. (Ed. N. A. Pobirchenko), 149. Retrieved from: [https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O\\_Serhieienkova\\_IL.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf) (ukr).
15. Tanabash, A. O. (2020). Metodychni rekomendatsii «kvest-hra yak suchasna innovatsiina forma vzaiemodii mizh subiektamy navchalnoho protsesu u pozashkilli» [Methodological recommendations «quest-game as a modern innovative form of interaction between subjects of the educational process in extracurricular activities»]. Mariupol 2020. Retrieved from: <http://surl.li/bolne> (ukr).
16. Velykyi tumachnyi slovnyk. Novitnii onlainovyi slovnyk ukrainskoi movy (2013–2018). [A large explanatory dictionary. The newest online dictionary of the Ukrainian language (2013–2018)]. Retrieved from: <http://sum.in.ua/f/kreatyvnistj> (ukr).